

Arbetsmarknadsdepartementet

Tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet – Del I och Del II (SOU 2015:13 och SOU 2015:38)

Bakgrund

Genom remisser från Arbetsmarknadsdepartementet (A2015/734/ARM och A2015/1050/ARM) har Svenska ILO-kommittén anmodats att yttra sig över delbetänkandet *Tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet – Del I* (SOU 2015:13) och slutbetänkandet *Tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet – Del II* (SOU 2015:38) från utredningen om nya utstationeringsregler. Svenska ILO-kommittén svarar genom detta remissvar på båda remisserna.

I betänkandena finns författningsförslag som syftar till att genomföra det s.k. tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet.¹ Delbetänkandet innehåller författningsförslag för att anpassa svensk lagstiftning till direktivet när det gäller bl.a. vem som ska anses som en utstationerad arbetstagare, förbättrad tillgång till information, administrativt samarbete mellan myndigheter, nationella kontrollåtgärder, inspektioner och annan bevakning, underlättande av klagomål och gränsöverskridande verkställighet av administrativa sanktioner. Slutbetänkandet innehåller författningsförslag för att anpassa svensk rätt till tillämpningsdirektivet när det gäller förbättrad tillgång till information om kollektivavtalsvillkor och införande av ett entreprenörsansvar. Förslagen föreslås träda i kraft den 18 juni 2016.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/67/EU om tillämpning av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (IMI-förordningen).

Förslagens förhållande till ILO-konventioner

I betänkandena redogörs för att LO och TCO har lämnat skrivelser till ILO rörande den s.k. lex Laval, som infördes efter EU-domstolens dom i Lavalmålet², där man menar att Sverige bryter mot ILO:s konventioner nr 87 och nr 98. I betänkandena redogörs vidare för att ILO:s expertkommitté 2013 har lämnat kommentarer med anledning av LO:s och TCO:s skrivelser. Utredningen gör bedömningen att förslagen i betänkandena inte står i strid med Sveriges internationella åtaganden.

Vad gäller lex Laval noterar ILO-kommittén att expertkommittén i sin rapport från 2013 i förhållande till konvention (nr 87) om föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten,³ uttrycker oro över att utstationeringslagen begränsar stridsåtgärder till minimivillkor i enlighet med utstationeringsdirektivet och att fackförbund inte kan vidta stridsåtgärder oavsett om de har medlemmar på arbetsplatsen och oavsett om ett kollektivavtal gäller för arbetstagarna, mot bakgrund av den s.k. ”bevisregeln” i lex Laval. Kommittén anser att utländska arbetstagare bör ha rätt att företrädas av den organisation de själva väljer och att organisationen ska kunna försvara sina medlemmars intressen, vilket inkluderar stridsåtgärder. Mot denna bakgrund uppmanar kommittén regeringen att tillsammans med arbetsmarknadens parter se över lex Laval för att försäkra att fackföreningar som representerar utstationerade arbetstagare inte begränsas i sina rättigheter enbart på grund av arbetsgivarens nationalitet.⁴

ILO-kommittén noterar även att ILO:s parter inte är eniga om riktigheten av expertkommitténs tolkning att en rätt att vidta stridsåtgärder kan härledas ur konvention 87. Denna oenighet kvarstår alltjämt.

Svenska ILO-kommittén konstaterar dock att utredningen inte har haft i uppdrag att se över lex Laval eller rätten att vidta stridsåtgärder. Vad gäller de förslag som utredningen lämnar för att genomföra tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet, gör kommittén bedömningen att de inte står i strid med Sveriges åtaganden enligt någon ILO-konvention ratificerad av Sverige.

² Mål C-431/05 Laval un Partneri Ltd mot Svenska Byggnadsarbetarförbundet, Svenska Byggnadsarbetareförbundets avdelning 1, Byggettan, och Svenska Elektrikerförbundet, REG 2007 I-111767.

³ Konventionen antogs 1948 och ratificerades av Sverige 1949 (prop. 1949:162) och är en av ILO:s kärnkonventioner.

⁴ Report III (1a) General Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations, 2013, s. 176 ff.

I sammanhanget noterar dock ILO-kommittén att en parlamentarisk kommitté, Utstationeringskommittén, för närvarande arbetar bland annat med att utvärdera de ändringar som gjordes i lagen om utstationering av arbetstagare med anledning av Lavaldomen.

Svenska ILO-kommitténs slutsats

Svenska ILO-kommittén välkomnar att utredningen har gjort en analys av förslagets förenlighet med av Sverige ratificerade ILO-konventioner. Kommittén gör bedömningen att förslagen inte står i strid med Sveriges åtaganden enligt någon ILO-konvention ratificerad av Sverige.

I beslutet i detta ärende har deltagit undertecknad ordförande och ledamöterna Nordlander, Köhler Krantz, Beckman, Berg, Nygren, Donovan och ersättarna Larsson och Jonsson. Närvarande har varit sekreteraren Levin, ersättarna Skäringer, Rubensson Janson och adjungerade Samuelson Apelgren och Elfborg. Ärendet har handlagts av undertecknad sekreterare.

Arbetstagarrepresentanterna har reserverat sig mot beslutet. Reservationen bifogas.

För Svenska ILO-kommittén

Stefan Hult
Ordförande

Linnéa Blommé
Sekreterare

Reservation

En grundläggande rättslig förpliktelse som följer av ett kollektivavtal är att arbetsgivaren ska tillämpa kollektivavtalet på samtliga arbetstagare. Denna ordning säkerställer att parternas förhandlingsresultat respekteras. Utredningen föreslår en rätt för utstationerade arbetstagare att utkräva förmåner enligt ett träffat kollektivavtal. Talerätten har dock begränsats till den s.k. hårda kärnan. En sådan ordning kommer att medföra tillämpningsproblem i de fall då arbetsgivaren frivilligt tecknat ett kollektivavtal som går utöver den hårda kärnan. Detta är i dag den vanligaste ordningen vid utstationering inom byggsektorn där utstationering är mest förekommande. En tillämpning av den föreslagna regeln kommer att förutsätta att en domstol kommer

behöva göra en anpassning av kollektivavtalets villkor till den hårda kärnan. Denna anpassning kommer även stå i strid med arbetsgivarens förpliktelse att tillämpa avtalet på samtliga arbetstagare. En bättre ordning skulle ha varit att ge dessa arbetstagare rätt till samtliga villkor.

Sammantaget kan det komma att innebära att parternas förhandlingsresultat inte respekteras och LO, TCO och Saco anser därför att det kan ifrågasättas om förslaget står i överensstämmelse med Sveriges åtaganden i konvention 98 artikel 4, detta förhållande borde ha problematiserats i betänkandet och också nämnas i ILO-kommitténs yttrande.

Utredningen föreslår vidare en skyldighet för samtliga arbetstagarorganisationer att lämna in villkor som kan krävas enligt utstationeringslagen till Arbetsmiljöverket. Tidigare har denna skyldighet varit avgränsad till de villkor som arbetstagarorganisationen avser att kräva. Nu föreslås att villkoren ska lämnas in oavsett om utstationering förekommer eller inte samt oavsett om arbetstagarorganisationen avser att vidta stridsåtgärder för att kräva villkoren eller inte. Det är en mycket omfattande förändring som innebär ett betydande merarbete för de fackliga organisationerna. I princip innebär det att alla 650 kollektivavtal i Sverige ska granskas, eftersom det i samtliga avtal finns villkor som enligt det nya förslaget ska lämnas in. Det är en genomgripande förpliktelse för de fackliga organisationerna och kan därför inte anses främja och respektera föreningsrätten och förhandlingsrätten i konvention 87:s mening.

LO, TCO och Saco anser därför att det kan ifrågasättas om förslagen i betänkandet lever upp till Sveriges åtaganden i konvention 87, detta förhållande borde ha problematiserats i betänkandet och också nämnas i ILO-kommitténs yttrande.